

2014 KÜRDİSTAN BÖLGESİ VİLAYET SEÇİMLERİ

ZANA BAYKAL

Lisans derecesini 2011 yılında Marmara Üniversitesi İngiliz Dili Eğitimi bölümünde tamamladıktan sonra aynı yıl Marmara Üniversitesi Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü Ortadoğu Siyasi Tarihi ve Uluslararası İlişkileri Anabilim dalında yüksek lisans eğitimine başladı. 2012'de Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaya başlayan Baykal, halen Ortadoğu Çalışmaları Merkezi'nde Ortadoğu'da Irak ve Enerji Politikaları üzerine çalışmalarını sürdürmektedir.

Giriş

30 Nisan 2014'te sandık başına giden Irak-Kürdistan Bölgesel Yönetimi vatandaşları hem Irak parlamentosu hem de Kürt Bölgesi vilayet seçimleri için oy kullandılar. Uzun bir süredir Bağdat ile sorun yaşayan Kürt Bölgesi'nin bir kulağı Irak parlamento seçim sonuçlarındayken diğer kulağı ise vilayet seçimlerinin sonuçlarında olmuştur. Vilayet seçimlerinin önemi 8 yıldan fazla zamandır gerçekleşmemiş olması ve hükümet kurma pazarlıklarına olan etkisinden kaynaklanmıştır. Bu yazının konusu vilayet seçimlerinin sonuçlarını paylaşmak ve ortaya çıkan sonuçların ne anlama geldiğini irdelemektir.

Gecikmiş Bir Seçim: Vilayet Seçimleri

2005 yılında yasal statüsünü elde eden Irak-Kürdistan Bölgesel Yönetimi aynı yıl Irak parlamentosu, Kürt Parlamentosu ve vilayet seçimlerini gerçekleştirmişti. 2014 yılına kadar diğer seçimler olağan zamanlarında tekrarlanmasına rağmen Kürt Bölgesi'ndeki vilayet seçimleri yapılamamış-

tır. 2009 yılında yapılması gereken vilayet seçimleri ilk önce Ekim 2010 tarihine ertelenmiştir. Daha sonra aynı yıl Kürt Parlamentosu seçimleri ve 2011 yılında da Irak Parlamentosu seçimlerinin olacağı gerekçesiyle Eylül 2011'de yapılmasına karar verilmiştir. Seçim tarihi yaklaştıkça yeni seçim yasaının yapılması gündeme gelmiş ve bu tartışmalar vilayet seçimlerinin bir kez daha ertelenmesine neden olmuştur. Seçimler için yeni tarih Eylül 2012 olarak belirlenmiş, fakat Mayıs ayına geldiğinde bu kez Yüksek Seçim Kurulu'na yeni bir başkanın seçilmesi gündeme gelince seçimler bir kez daha ertelenmiştir. Böylece seçimlerin yeni tarihi 30 Nisan 2014 olmuştur.¹

Seçimlerin zamanında yapılmaması ve dört kez ertelenmesi sıklıkla muhalefet partilerinin eleştirilerine konu olmuştur. Bölgedeki muhalefet partileri özellikle Goran, Komal ve Yekgirtu uzun zamandır iktidarda bulunan KDP ve KYB'nin güçlerinin azaldığını iddia ederek seçimlerin bilinçli bir şekilde ertelendiğini savunmuşlardır. Seçimlerin yapılması ile azalan

Vilayet seçimlerini önemli kılan bir diğer unsur ise belirlenen tarihten 7 ay öncesinde Kürdistan Parlamentosu seçimlerinin yapılmış olmasına rağmen seçim sonuçlarının işaret ettiği koalisyon hükümetinin henüz oluşturulamamış olmasıdır.

güçlerinin ortaya çıkacağı endişesiyle iktidarda bulunan iki partinin anlaşım seçimlerin zamanında yapılmasına engel çıkarttığını iddia etmişlerdir.² Dolayısıyla, vilayet seçimlerine ilişkin yaşanan sürekli erteleme durumu söz konusu seçimlere verilen önemi ve duyulan merakı da arttırmıştır.

Vilayet seçimlerini önemli kılan bir diğer unsur ise belirlenen tarihten 7 ay öncesinde Kürdistan Parlamentosu seçimlerinin yapılmış olmasına rağmen seçim sonuçlarının işaret ettiği koalisyon hükümetinin henüz oluşturulamamış olmasıdır. 21 Eylül 2013 tarihinde gerçekleşen parlamento seçimlerinde KDP %37.79 oy oranı ile birinci, Goran %24.21 oy oranı ile ikinci, KYB ise %17.08 oy oranı ile üçüncü parti olmuştur. İslami partilerden Yekgirtu %9.49, Komal ise %6.01 oranında oy almıştır.³ Söz konusu seçim sonuçlarına göre hiçbir parti tek başına hükümet kuracak çoğunluğa erişememiştir. Hükümet kurma görevini üstlenen KDP diğer partilerle çeşitli görüşmeler yapmış ve kısmi anlaşmalar sağlamış olsa da kesin bir anlaşmaya varamamıştır.

Anlaşmazlığın uzun sürmesinin nedeni parlamento seçimlerinde yıldırdır bölgeyi yöneten iki parti olan KDP ve KYB dışında 2009'da kurulan Goran Hareketinin KYB'nin oy oranını geçerek ikinci sıraya oturması olmuştur. Üçüncü sıraya gerileyen KYB Goran'ın istediği bakanlıkların kendi hakkı olduğunu ve kendisine verilmesi gerektiğini savunmuştur. Bundan dolayı anlaşmazlıklar uzunca bir süre devam etmiş ve böyle bir ortamda vilayet seçimlerine gidilmiştir. Goran bu durumdan KYB'yi sorumlu tutmuş, KYB'nin hükümet kurulmasını engelleyerek vilayet seçimlerini bek-

lediğini ve böylelikle vilayet seçimleri sonucuyla uzlaşma masasına oturup elini güçlendirmek istediğini iddia etmiştir. Dolayısıyla aradan 7 ay geçmesine rağmen tarafların hükümet kurma konusunda hala uzlaşmama-ları vilayet seçimlerini bu uzlaşmaya nasıl etki edeceği konusunda önemli kılmıştır.

Öte yandan seçimlerden önce vilayetlere daha geniş mali yetkiler tanıyan yasanın kabul edilmesi de seçimleri siyasi partiler için hayati kılmıştır. Yetkileri arttırılmış bir vilayetin daha fazla kişiye ulaşması ve daha fazla yatırım yapabilmesi siyasi partiler için halka karşı görünür olma şeklinde yorumlanmıştır. Halkla temas etmenin önemli bir aracı olarak görülen vilayet yönetimlerinin elde edilmesi sonraki seçimler için partilere avantaj sağlayacağından söz konusu seçimlerin önemi daha da artmıştır.⁴

Seçim Yöntemi

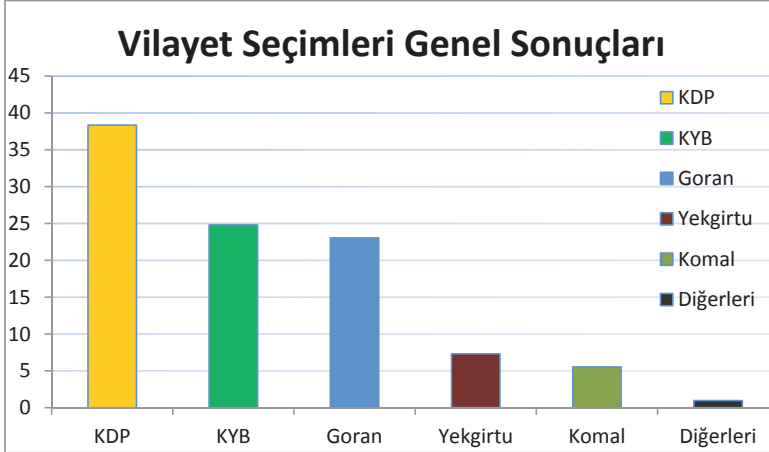
2005 yılından beri ertelenen vilayet seçimleri 30 Nisan 2014'te Irak- Kürt Bölgesel Yönetimi sınırları içerisinde bulunan Erbil, Duhok ve Süleymaniye

niye vilayetlerinde gerçekleştirildi. Toplam 90 sandalye için yarışılan seçimde, 2.129.846 seçmene istediği takdirde partinin sunduğu listenin tümüne ya da listeden bazı kişilere oy verebilme imkânı verilmiştir. Bundan dolayı sadece partinin değil partinin seçip listeye aldığı kişiler de seçmenin tercihini etkilemiştir. Ayrıca Irak Anayasası'na göre, bir şehrin toplam sandalye sayısının yarısından fazlasını alan parti, valiyi kendisi belirleme hakkına sahip olabilmektedir. Aksi halde valinin partilerin oluşturacağı koalisyon tarafından belirlenmesi gerekmektedir.⁵ Bu durumda partilerin önceliği sandalye sayısının yarısından bir fazlasını elde edip valiyi atamaya çalışmak olmuştur.

Genel Sonuçlar

22 Mayıs 2014 tarihinde açıklanan resmi sonuçlara göre seçimin galibi %38,34 oy oranı ile KDP olmuştur. Parlamento seçimlerindeki oy oranını koruyan KDP toplamda 816.654 oyu almıştır. KYB %24,8 oy oranı ve 528.122 oy ile parlamento seçimlerinde kaybettiği ikinci büyük parti konumuna yeniden yükselmeyi başarmıştır. Goran %23,03 oy oranı ve 490.572 oy ile üçüncü parti olsa da bir önceki seçime kıyasla oy sayısında bir düşüş olmamıştır. İslami partilerden Yekgirtu %7,32 ile 155.972 oy alarak dördüncü, Komal ise %5,53 oy oranı ve 117.848 oy ile beşinci sıraya oturmuştur.^{6,7}

Genel Sonuçlar	Oy Oranı %	Oy Sayısı	Sandalye Sayısı
KDP	38,34	816.654	34
KYB	24,8	528.122	19
Goran	23,03	490.572	17
Yekgirtu	7,32	155.972	6
Komal	5,53	117.585	4
Diğerleri	0,97	26.648	10
Toplam	100	2.135.553	90

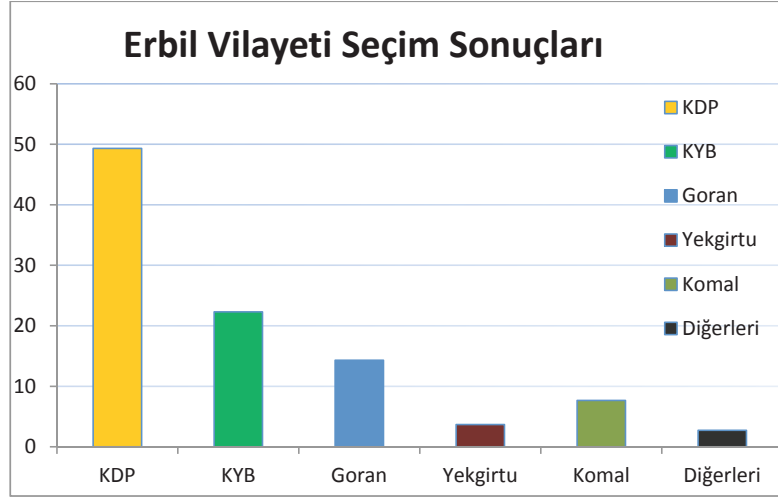
Seçimlerden önce vilayetlere daha geniş mali yetkiler tanıyan yasanın kabul edilmesi de seçimleri siyasi partiler için hayati kılmıştır. Yetkileri arttırılmış bir vilayetin daha fazla kişiye ulaşması ve daha fazla yatırım yapabilmesi siyasi partiler için halka karşı görünür olma şeklinde yorumlanmıştır.

Erbil Vilayeti

Kürt Bölgesi'nin başkenti Erbil'de partiler Vilayet Konseyi'ndeki 30 sandalye için yarışmışlardır. Erbil, başkent olması ve Kürt Bölgesi'ne yapılan yatırımların en büyüklerini çekmesi nedeniyle partiler için hem sembolik hem de ekonomik değere sahiptir. Erbil'i elinde bulunduran KDP hali hazırda bu görevde bulunan Nevzat Hadi'yi tekrar aday göstermiştir. Seçim kampanyasında sık sık hizmet ve yatırım planlarını dile getiren KDP, Erbil'in son yıllarda yaşadığı ekonomik refah ve büyük projelere atıfta bulunmuştur. Vilayette zaten büyük desteği bulunan KDP oyların neredeyse yarısını alarak %49,31 oy oranı ile 12 sandalyeye sahip olmuştur.

Erbil'de kısmen etkili olan KYB ise %22,31 oy oranı ile 6 sandalye kazanmıştır. Bütün vilayetlerde sandalyelere sahip olup bütün bölgede etkisini hissettirmek isteyen Goran %14,31 oy oranı ile 4 sandalye alabilmiştir. İslami partilerin de bir kitlesinin bulunduğu Erbil'de Komal %7,66 oy oranı ile 2, Yekgirtu %3,67 oy oranı ile 1 sandalyeye sahip olmuştur. Diğer 5 sandalye de Türkmen, Asuri ve Hristiyanlara tahsis edilmiştir. Bunlardan 3'ünü Türkmenler diğer ikisini ise Asuri ve Hristiyanlar almıştır. Her ne kadar KDP oyların yarısına yakını elde etse de Kürt Bölgesi'ndeki bütün partilerin önemli sayılabilecek bir kitlesinin bulunduğu tek vilayet Erbil olmuştur.

Her ne kadar KDP oyların yarısına yakını elde etse de Kürt Bölgesi'ndeki bütün partilerin önemli sayılabilecek bir kitlesinin bulunduğu tek vilayet Erbil olmuştur.

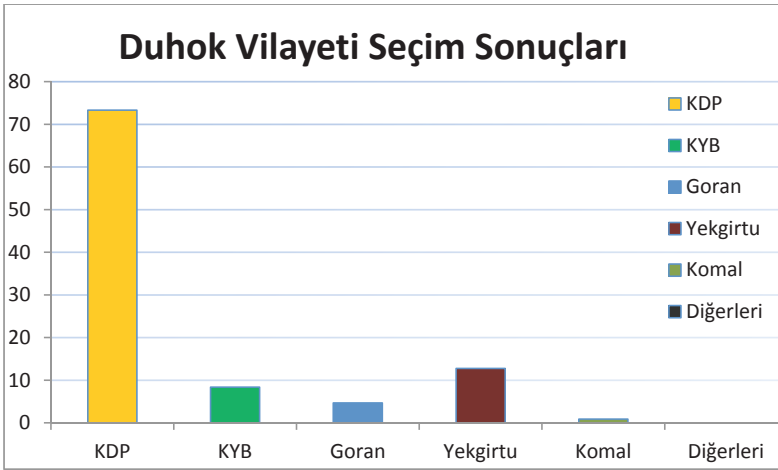

Erbil	Oy Oranı%	Oy Sayısı	Sandalye Sayısı
KDP	49,31	372.607	12
KYB	22,31	168.603	6
Goran	14,31	108.117	4
Yekgirtu	3,67	27.713	1
Komal	7,66	57.907	2
Diğerleri	2,73	7.629	5
Toplam	100	754.234	30

Duhok Vilayeti

28 sandalyeye sahip olan Duhok Vilayet Konseyi'nin 19 sandalyesini %73,32 gibi yüksek bir oy oranıyla KDP kazanmıştır. Sandalyelerin yarısından fazlasını kazanan KDP Duhok valisini atayacak güce erişmiştir. Tarihsel olarak Duhok vilayetinde güçlü olan KDP'nin buradaki rakibi İslami partilerden Yekgirtu olmuş-

tur. Duhok'ta ikinci gelen Yekgirtu oyların %12,75'ini alarak 3 sandalye kazanmıştır. KYB %8,37 oy oranı ile 2 sandalye elde etmiştir. Goran ise %4,69 ile 1 sandalye kazanmıştır. Böylece Goran Duhok'ta ilk kez Vilayet Konseyi'ne adayını göndermiş ve bütün vilayetlerde temsil şansına sahip olmuştur. Diğer sandalyeler ise Hristiyan ve Asurilere bırakılmıştır.

Sandalyelerin yarısından fazlasını kazanan KDP Duhok valisini atayacak güce erişmiştir. Tarihsel olarak Duhok vilayetinde güçlü olan KDP'nin buradaki rakibi İslami partilerden Yekgirtu olmuştur.

DUHOK	Oy Oranı %	Oy Sayısı	Sandalye Sayısı
KDP	73,32	357.392	19
KYB	8,37	40.796	2
Goran	4,69	22.855	1
Yekgirtu	12,75	62.162	3
Komal	0,87	4.221	0
Diğerleri	-	8.252	3
Toplam	100	500.161	28

Süleymaniye Vilayeti

Süleymaniye seçimin en hareketli geçtiği yer olmuştur. Buradaki rekabet KYB ile Goran arasında yaşanmıştır. 2009 yılında Celal Talabani'nin yakın çalışma arkadaşı Noşirewan Mustafa'nın KYB'den ayrılıp Goran

Hareketini kurması ve kitlesel bir güç elde etmesi Kürt Bölgesi'ndeki siyasi aktörleri özellikle de KYB'yi bir meydan okunma durumu ile karşı karşıya bırakmıştır. Kürt Bölgesi'nin *de facto* olarak kurulduğu 1991 yılından bu yana sürekli bir şekilde Süleymaniye'yi

Hiçbir parti yarıdan fazla sandalyeyi ele geçiremediği için Süleymaniye valisinin atanması partilerin uzlaşım koalisyon kurmalarına kalmıştır. Goran ve KYB kendi aralarında anlaşamazlarsa bu durumda daha az sandalye alan partiler önem kazanmaktadır.

kontrol eden KYB, Goran'a karşı ilk yenilgisini 7 ay önceki parlamento seçimlerinde almıştır. Eylül 2013 seçimlerinde Goran hem Kürt Bölgesi genelinde KYB'nin yerini alıp ikinci parti konumuna yükselmiş hem de KYB'nin kalesi olarak nitelendirilen bu vilayette 99.709 oy farkıyla birinci parti olmuştur. Bundan dolayı KYB bu seçimi bir rövanş olarak algılamış ve seçim yaklaştıkça parti içindeki anlaşmazlıkları erteleyip var gücüyle seçim için çalışmaya başlamıştır.

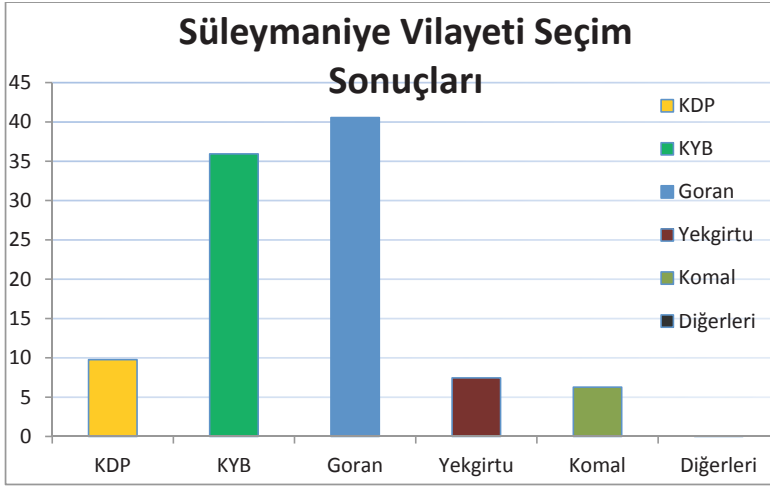
KYB Süleymaniye'de eski bir peşmerge olan ve halk tarafından tanınan Aso Faraydun'i aday göstermiştir. Goran'ın adayı ise daha önce hiç bir kamu görevinde bulunmayan Haval Abubakir olmuştur. Böylece Goran önceki seçimlerde uyguladığı belli bir aile veya zümre ile bağlantısı olmayan kişileri aday gösterme stratejisini bu seçimlerde de tekrarlamıştır. Hükümet kurma çalışmalarında KYB'nin istediği bakanlıkların Goran'a verilmesi konusunda KDP ile anlaşmaya varıldığının seçimlerden bir hafta önce duyurulması rekabeti daha da artmıştır.⁸

Seçimi etkileyen bir başka parametre ise geçirdiği rahatsızlık sebebiyle Aralık 2012'den beri Almanya'da tedavi gören KYB lideri Celal Talabani'nin seçimlerden birkaç gün önce Almanya'da oy verdiği sırada çekilmiş bir videosunun yayımlanması olmuştur. Vilayet genelinde memnuniyetle karşılanan bu görüntüler KYB'liler tarafından sevinç gösterileriyle kutlanmış ve KYB üzerindeki politik baskıyı önemli ölçüde hafiflet-

miştir.⁹ Yine Celal Talabani'nin oğlu Qubad Talabani'nin seçim çalışmalarına aktif bir şekilde katılması da KYB'nin seçim çalışmalarının etkili olmasını sağlamıştır.

KYB lehine yaşanan bu olumlu gelişmeler Goran'ı Süleymaniye'de ikinci parti pozisyonuna itmek için yeterli olmamıştır. 32 sandalyeli Süleymaniye Vilayet Konseyi için KYB ile Goran arasında başa baş süren rekabet seçim sonuçlarının açıklanmasıyla beraber Goran'ın bir fark üstünlüğüyle sonuçlanmıştır. Seçim sonuçlarına göre Goran %40,55 oy oranı ile 12, KYB %35,94 oy oranı ile 11 sandalye kazanmıştır. Böylece Goran 40.877 oy farkla ikinci kez Süleymaniye'de KYB'yi yenmiş ve gücünü pekiştirmiştir. Diğer partilerin oy oranı ve kazandıkları sandalye sayıları ise şöyledir: KDP % 9,77 oy oranı ile 3, Yekgirtu %7,45 oy oranı ile 2, Komal %6,28 oy oranı ile 2 sandalye kazanmıştır.

Fakat hiçbir parti yarıdan fazla sandalyeyi ele geçiremediği için Süleymaniye valisinin atanması partilerin uzlaşım koalisyon kurmalarına kalmıştır. Goran ve KYB kendi aralarında anlaşamazlarsa bu durumda daha az sandalye alan partiler önem kazanmaktadır. Yine küçük partilerle anlaşılıp koalisyonun kurulması bir büyük partinin koalisyon dışında kalması anlamına geleceğinden daha derin anlaşmazlıkların ortaya çıkması beklenebilir. Bundan dolayı Süleymaniye'de ortaya çıkan bu kritik durum partilerin geleceklerini doğrudan etkileyebilecek ihtimaller barındırmaktadır.

SÜLEYMANİYE	Oy Oranı %	Oy Sayısı	Sandalye Sayısı
KDP	9,77	86.655	3
KYB	35,94	318.723	11
Goran	40,55	359.600	12
Yekgirtu	7,45	66.097	2
Komal	6,28	55.457	2
Diğerleri	0,01	10.767	2
Toplam	100	906.643	32

Sonuç

2014 Kürdistan Bölgesi vilayet seçimlerinde KDP'nin gücünü koruduğu ve asıl çekişmenin KYB ile Goran arasında yaşandığı görülmektedir. Söz konusu çekişme ve bölünme KDP'yi uzun zamandır aşağı yukarı aynı seviyede devam eden oy oranıyla güçlendirmiştir. KDP'nin üzerinde düşünmesi gereken nokta, diğer iki partinin çekişmesinden neden kitlesel bir oyun kendisine kaymadığıdır. Seçim sonuçları KDP'nin kemikleşmiş bir oy potansiyelinin olduğunu fakat aynı zamanda bunu aşamadığını da ortaya koymuştur.

KYB tekrar ikinci büyük parti olsa da bu durumun geçici olma ihtimali de mevcuttur. Bu seçimlerde KYB'yi hala bir arada tutan gücün Celal Talabani olduğu gerçeği gözler önüne serilmiştir. Talabani dışında partiyi toparlayacak birinin bulunmadığı da açığa çıkmıştır. Bundan dolayı Talabani'nin aktif siyasete dönüp dönmeyeceği KYB'nin de geleceği ile yakından ilişkili sayılabilecek bir unsurdur. Seçim öncesi anlaşmazlıklar bir tarafa bırakılsa da anlaşmazlıklara kalıcı bir çözümün bulunamaması KYB'yi zayıflatmaktadır.

Goran ise Kürt Bölgesi siyaset sahnesinde yerini kesin bir şekilde aldığı

Bu seçimlerde KYB'yi hala bir arada tutan gücün Celal Talabani olduğu gerçeği gözler önüne serilmiştir. Talabani dışında partiyi toparlayacak birinin bulunmadığı da açığa çıkmıştır. Bundan dolayı Talabani'nin aktif siyasete dönüp dönmeyeceği KYB'nin de geleceği ile yakından ilişkili sayılabilecek bir unsurdur.

nı kanıtlamıştır. Yine Goran'ın alternatif siyaset üretme çabası ve halktan takdir görmesi diğer partilerin siyasi gelecekleri noktasında üzerinde düşünmeleri gereken önemli bir husustur. Goran'ın sıkça dile getirdiği sıra-

dan fakat yetenekli kişilerin siyasete girmesine şans verilmesi düşüncesi ile yolsuzlukla mücadele söylemlerinin oy olarak bu partiye geri dönmesi Kürt Bölgesi'ndeki diğer köklü partilere bir uyarı olarak okunabilir.

SONNOTLAR

- 1 Katzman, Kenneth (2014), "Iraq: Politics, Governance, and Human Rights", CRS Report for the Congress, s.16.
- 2 **Musings On Iraq**, "Provincial Elections In Iraq's Kurdistan Postponed for Fourth Time", 12.06.2012
- 3 Metin boyunca söz edilen parlamento seçimlerinin sonuçları ve oy oranları "www.rudaw.net" haber sitesinin parlamento seçimleri özel sayfasından alınmıştır.
- 4 **Press Tv**, "Iraqi Kurds prepare for council elections after 9-year gap", www.youtube.com , Erişim tarihi: 01.06.2014.
- 5 Zana Arif, "Kuzey Irak'ta yerel seçim sonuçları açıklandı", **Cihan Haber Ajansı**, 22.05.2014.
- 6 Metin boyunca devam eden bütün oy oranları Kürt Bölgesi'nden yayın yapan "www.rudaw.net" haber sitesinin vilayet seçimleri özel sayfasından alınmıştır.
- 7 Metin boyunca devam eden bütün oy sayıları ile sandalye dağılım sayıları Irak Yüksek Seçim Komisyonu'nun resmi web sitesinden (www.ihec.iq) alınmıştır.Erbil resmi seçim sonuçları için: <http://www.ihec.iq/ihecftp/ntaj2014/t4/arbeel.pdf>
Duhok resmi seçim sonuçları için: <http://www.ihec.iq/ihecftp/ntaj2014/t4/dhok.pdf>
Süleymaniye resmi seçim sonuçları için: <http://www.ihec.iq/ihecftp/ntaj2014/t4/sulayman.pdf>
- 8 **Rudaw**, 30.04.2014., "Iraq's Kurds Keep One Eye on Iraqi Elections, Another on Local Polls".
- 9 **Rudaw**, 28.04.2014., "PUK Releases Talabani Video, a Dozen Wounded by Celebratory Gunfire".

Ortadoğu Çalışmaları Merkezi [ORMER] Sakarya Üniversitesi'ne ait bir birim olup aynı zamanda da Ortadoğu üzerine çalışan akademisyenleri bir araya getiren Türkiye'deki en büyük merkezdir. 2013'te kurulan ORMER, sistematik bir şekilde Ortadoğu çalışmaları yürütmesinin yanı sıra 25 kişinin üzerindeki kadrosuyla değişik lisansüstü programlarını da yürütmektedir.

Sakarya Üniversitesi
Esentepe Kampüsü 54187 Serdivan / SAKARYA
+90 264 295 3602
ormer@sakarya.edu.tr